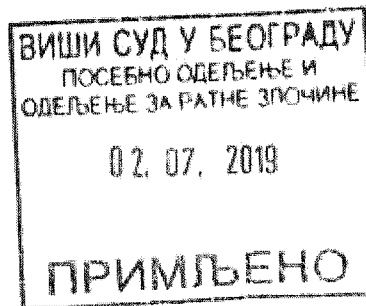

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ СУД
У БЕОГРАДУ
Одељење за ратне
залочине
Кж1 По2 бр. 3/19
27.05.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, Одељење за ратне злочине, у већу састављеном од судија [REDACTED] председника већа, [REDACTED] [REDACTED] уз учешће вишег саветника [REDACTED] записничара, у кривичном поступку против окривљене Ранке Томић, због кривичног дела ратни злочин против радних заробљеника из члана 144 КЗ СРЈ, одлучујући о жалби браниоца окривљене Ранке Томић, адвоката Милана Милосављевића, изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду, Одељења за ратне злочине К.По2 бр. 5/17 од 26.11.2018. године, у седници већа одржаној дана 27.05.2019. године, донео је већином гласова

ПРЕСУДУ

УСВАЈАЊЕМ жалбе браниоца окривљене Ранке Томић, адвоката Милана Милосављевића, **ПРЕИНАЧАВА СЕ** пресуда Вишег суда у Београду, Одељења за ратне злочине К.По2 бр. 5/17 од 26.11.2018. године у делу одлуке о кривичној санкцији, тако што Апелациони суд у Београду, Одељење за ратне злочине окривљену Ранку Томић, због кривичног дела ратни злочин против ратних заробљеника из члана 144 КЗ СРЈ, за које је првостепеном пресудом оглашена кривом, применом наведених законских прописа и одредби члана 5,33,38,41,42 и 43 КЗ СРЈ, **ОСУЂУЈЕ** на казну затвора у трајању од **3 (три) године**, док се жалба браниоца окривљене у осталом делу **ОДБИЈА** као неоснована и првостепена пресуда у непреиначеном делу, **ПОТВРЂУЈЕ**.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду, Одељење за ратне злочине К.По2 бр. 5/17 од 26.11.2018. године окривљена Ранка Томић оглашена је кривом због извршења кривичног дела ратни злочин против ратних заробљеника из члана 144 КЗ СРЈ, за које

је применом наведених законских прописа и одредби чланова 5, 33, 38 и 41 КЗ СРЈ осуђена на казну затвора у трајању од 5 (пет) година. Истом пресудом, а на основу одредбе члана 258 став 4 ЗКП оштећени су упућени на парницу ради остваривања имовинско правног захтева. На основу одредбе члана 264 став 4 ЗКП окривљена Ранка Томић ослобођена је дужности плаћања трошкова кривичног поступка, тако да исти падају на терет буџетских средстава суда.

Против наведене пресуде жалбу је изјавио бранилац окривљене Ранке Томић, адвокат Милан Милосављевић, због битне повреде одредаба кривичног поступка, повреде кривичног закона, погрешно и непотпно утврђеног чињеничног стања и одлуке о кривичној санкцији, са предлогом да Апелациони суд у Београду укине побијану пресуду и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење или да пресуду преиначи тако што ће окривљену ослободити од оптужбе.

Тужилац за ратне злочине у поднеску Ктж.бр. 4/19 од 25.03.2019. године предложио је да се жалба браниоца окривљене Ранке Томић, адвоката Милана Милосављевића одбије као неоснована и првостепена пресуда потврди.

Апелациони суд у Београду, Одељење за ратне злочине одржао је седницу већа у присуству тужиоца за ратне злочине, [REDACTED] на којој је размотрио списе заједно са побијаном пресудом коју је испитао у смислу одредбе члана 451 став 1 ЗКП у оквиру основа, дела и правца побијања који су истакнути у жалби, па је по оцени жалбених навода и предлога, а имајући у виду и предлог тужиоца за ратне злочине, одлучио као у изреци пресуде.

РАЗЛОЗИ ЗА ОДБИЈАЊЕ ЖАЛБЕ БРАНИЦА ОКРИВЉЕНЕ

Истицање битне повреде одредаба кривичног поступка

Жалбом браниоца окривљене Ранке Томић, адвоката Милана Милосављевића побија се првостепена пресуда због битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 438 став 2 тачка 1 ЗКП, тако што се истиче да се пресуда заснива на доказима на којима се по одредбама овог Законика не може засновати, и то исказу сведока Боре Кубурић, датом пред МУП-ом Унско-Санског кантона Федерације БиХ дана 11.06.2015. године, те исказу Радмиле Бањац, датог у својству осумњичине пред Тужитељством БиХ дана 17.11.2010. године. Због тога бранилац сматра да је из списка требало издвојити све записнике о саслушању сведока и осумњичених, датих пред органима кантоналног МУП-а БиХ, будући да се према одредбама ЗКП на њима не може заснивати судска одлука. По мишљењу браниоца првостепени суд је требало да из списка издвоји и пресуде Кантоналног суда у Бихаћу и Врховног суда Федерације БиХ јер се исте не могу користити у поступку пред домаћим судовима, имајући у виду да наведене пресуде нису признате од стране домаћих судова.

Међутим, по оцени Апелационог суда у Београду, изнети жалбени наводи браниоца окривљене су неосновани с обзиром да је првостепени суд сходно одредби члана 406 став 1 тачка 5 ЗКП могао као доказ користити наведени исказ осумњичине [REDACTED] која је заједно са [REDACTED] осуђена пресудом Кантоналног суда у Бихаћу број 01ОК008669 14К од 26.02.2015. године, која је преиначена у делу одлуке о

казии пресудом Врховног суда Федерације БиХ 0101 О К 008669 15КЖ од 06.10.2016. године, тако што су осуђене на казне затвора у трајању од по 3 (три) године.

Наиме, из списка се утврђује да је првостепени суд у релативно дужем временском периоду покушао да обезбеди присуство [REDACTED] на главном претресу ради испитивања у својству сведока, као и да је више пута покушавао да је испита путем видеокопфренцијске везе, што није било могуће због њеног лошег здравственог стања, будући да је веома болесна, практично непокретна и да има потешкоћа са говором, из којих разлога још није ступила ни на издржавање казне затвора на коју је осуђена напред наведеном правноснажном пресудом. О свему наведеном у образложењу побијане пресуде на страни 21 побијане пресуде.

Имајући у виду да је тужилац за ратне злочине из наведених разлога одустао од предлога да се у својству сведока испита [REDACTED] то је првостепени суд, насупротив наводима жалбе браниоца окривљене, био овлашћен да сходно одредби члана 406 став 1 тачка 5 ЗКП упозна са садржином записника о исказу осумњичене [REDACTED] дат пред Тужилаштвом БиХ дана 17.11.2010. године у својству осумњичене, јер је реч о исказу саопштене према којој је кривични поступак већ окончан наведеном правноснажном осуђујућом пресудом.

Што се тиче исказа [REDACTED] датог пред МУП-ом Унско-Санског кантона Федерације Босне и Херцеговине дана 11.06.2015. године у својству сведока, првостепени суд је могао користити овај исказ јер је прибављен у складу са законом БиХ, а како је [REDACTED] испитана на главном претресу пред првостепеним судом, то наведени исказ представља саставни део исказа који је [REDACTED] у својству сведока дала на главном претресу, те је на оваквим исказима могла бити заснована судска одлука. Из наведених разлога првостепени суд није користио записник о саслушању [REDACTED] у својству осумњичене, нити је на оваквом исказу засновао судску одлуку.

Насупрот жалбеним наводима браниоца окривљене Ранке Томић, првостепени суд је и по оцени Апелационог суда у Београду, Одељења за ратне злочине правилно поступио када је одбио предлог браниоца да се из списка издвоје сви записници о саслушању осумњичених и сведока датих пред МУП-ом Унско-Санског кантона Федерације БиХ, будући да су исти прибављени у складу са њиховим законом.

Такође, првостепени суд је правилно поступио када је одбио предлог браниоца окривљене Ранке Томић да се из списка издвоје пресуде Кантоналног суда у Бихаћу од 26.02.2015. године и Врховног суда Федерације БиХ од 06.10.2016. године, будући да су наведене пресуде донете од стране надлежних органа и као такве засноване на закону, због чега су жалбени наводи браниоца окривљене којима се истиче да су наведени пресуде морале бити издвојене, оцењени као неосновани.

Жалбено оспоравање одлуке првостепеног суда да је погрешно изврши увид у поменуће правноснажне пресуде се своди на тврдњу браниоца да судска пресуда мора бити "призната од стране домаћих судова", не наводећи у којим поступцима би такво признање требало да се деси, па тек онда да буду изведене као доказ.

Законом о међународној правној помоћи у кривичним стварима предвиђена је могућност признања стране кривичне пресуде само у случају предвиђеном у члану 62 поменутог закона, и то у делу који се односи на извршење стране кривичне пресуде, што овде није ни био случај. У конкретном случају једноставно је реч о достављању писмена који су у вези са кривичним поступком и у којем се врши доказивање увидом у њихов садржај.

Следствено томе, изнети жалбени навод браниоца окривљене је одбијен као неоснован.

Жалбени основ: погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање

Побијајући првостепену пресуду због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, жалбом браниоца окривљене оспорава се оцена суда о изведеним доказима, а пре свега оцена одбране окривљене Ранке Томић, у којој је негирала извршење предметног кривичног дела, оспоравајући и само присуство у месту Радић, Општина Босанска Крупа, у време одигравања инкриминисаног догађаја, те оцена исказа сведока [REDACTED]. С тим у вези оспоравају се чињенични и правни закључци првостепеног суда да је окривљена Ранка Томић у време, месту и на начин описан у изреци пресуде извршила кривично дело ратни злочин против ратних заробљеника из члана 144 КЗ СРЈ, за које је оглашена кривом. Надаље се у жалби браниоца окривљене истиче да су у образложењу побијане пресуде изостали аргументовани разлози због којих првостепени суд није прихватио исказе сведока [REDACTED] који су потврдили да окривљена Ранка Томић никада није била капетан, да су је ослловљавали са “поручнице Ранка”, да је окривљена била у Београду на Војној академији 10. јула 1992. године, да никада нису чули да је неко ослловљава са “капетан Рада”, те да тужилаштво није доказало да је “капетан Рада” управо окривљена Ранка Томић. У жалби се такође истиче да првостепени суд ван разумне сумње није утврдио да се у конкретном случају ради о ратном заробљенику Кармен Каменчић, будући да о томе у списима не постоје докази.

Међутим, по оцени Апелационог суда у Београду, Одељења за ратне злочине, изнети жалбени наводи браниоца окривљене Ранке Томић којима се оспорава правилност утврђеног чињеничног стања оцењени су као неосновани, с обзиром да је првостепени суд на основу изведених доказа ближе наведених у образложењу побијане пресуде, које је ценио како појединачно, тако и у међусобној повезаности и у склопу одбране окривљене Ранке Томић, чињенично стање описано у изреци правилно и потпуно утврдио. При томе је првостепени суд за своја чињенична и правна утврђења из изреке у образложењу пресуде дао довољно јасне и аргументоване разлоге које у свему као правилне прихвата и овај суд, због чега су супротни жалбени наводи браниоца окривљене којима се у овом делу побија првостепена пресуда, оцењени као неосновани.

Статус окривљене Ранке Томић

Жалбени наводи браниоца окривљене којима се оспорава статус Ранке Томић, тако што се истиче да окривљена није била унапређена у чин капетана, да је била поручник, да је документа потписивала као командир "поручник Ранка Томић", да је носила униформу поручника, те да тужилаштво није доказало да је "капетан Рада" заправо окривљена Ранка Томић, оцењени су као неосновани, с обзиром да окривљеној оптужницом није ни стављено на терет да је предметно кривично дела извршила у чину капетана, већ у својству командира "Женске јединице Босански Петровац" при Петровачкој бригади Војске Републике Српске, при чему је првостепени суд правилно утврдили да су је звали "капетан Рада". Наиме, статус окривљене Ранке Томић као командира наведене јединице првостепени суд је утврдио пре свега из саме одбране окривљене, коју је у овом делу прихватио као искрену, уверљиву и потврђену писаним доказима и то планом рада и дневним распоредом „Женске јединице Босански Петровац“, који су потписани од стране командира наведене јединице, поручника Ранке Томић. Да је окривљена Ранка Томић била командир наведене јединице утврђено је и из исказа сведока, [REDACTED], припадница исте јединице, као и из исказа Радмиле Бањац која је навела да је Ранка Томић била старешина Женске јединице.

Статус, улога и положај окривљене Ранке Томић у конкретном случају произлази из исказа сведока – припадника јединице и сведока [REDACTED] који говоре о лидерској позицији окривљене унутар те јединице, о некоме чије су се наредбе и поступци слушали и уважавали. Без значаја је инсистирање на томе да окривљена у то време није била капетан већ помоћник, јер сам чин није био од посебног значаја за статус окривљене код већ несумњиво утврђене доминантне улоге у тој јединици.

У погледу статуса окривљене Ранке Томић првостепени суд је у образложењу побијане пресуде на страни 43 дао детаљније разлоге које у свему као правилне прихвата и овај суд. Због тога су жалбени наводи браниоца окривљене Ранке Томић којима се оспорава правилност у утврђеног чињеничног стања везано за статус окривљене, за овај суд неприхватљиви и као такви оцењени неоснованим.

Статус оштећене Кармен Каменчић

Такође се неосновано жалбом браниоца окривљене оспорава правилност утврђеног чињеничног стања и у погледу статуса оштећене [REDACTED] јер је првостепени суд из изведених доказа и то списка несталих бораца Армије оружаних снага Републике БиХ – Петог корпуса БиХ од 20.12.1992. године, као и исказа сведока [REDACTED] тврдио да је Кармен Каменчић била припадница Кључко-Санске чете при тадашњој Унско-Санској оперативној групи Петог корпуса Армије БиХ, као и да је заједно са другим припадницама учествовала у акцији извиђања терена на Грмушко-србљанском платоу у којој акцији је рањена и заробљена од стране припадника Војске Републике Српске. Наведени сведоци су на јасан, уверљив и доследан начин описали чињенице које су им познате везано за акцију извиђања поменутог терена, затим, рањавања и заробљавања болничарке, оштећене [REDACTED], те је првостепени суд, насупрот наводима

жалбе браниоца окривљене, правилно поступио када је њихове исказе прихватио. Ово тим пре јер су искази поменутих сведока у погледу чињенице заробљавања оштећене [REDACTED] потврђени и исказима сведока [REDACTED] који су били распоређени у резервни састав полиције за место Радић. Наиме, сведок [REDACTED] је у свом исказу навео да је у команди полиције видео униформисану девојку која је преко једног ока имала фластер и шепала је на једну ногу, да је било наређење да се девојка убије, али да су је пустили, а [REDACTED] је испалио два метка увис. Такође је навео да је касније чуо од мештана да је девојка након што је поново ухваћена, претучена и потом убијена. У погледу наведених околности везано за рањавање, заробљавање, а касније и убиство оштећене Кармен Каменчић изјашњавао се и сведок [REDACTED], чији исказ је у сагласности са исказом сведока [REDACTED], те је првостепени суд правилно поступио када је њихове исказе прихватио.

Улога окривљене у кривичном делу

По оцени Апелационог суда у Београду, неосновано се жалбом браниоца окривљене оспорава оцена одбране окривљене Ранке Томић, јер је првостепени суд правилно поступио када није прихватио њену одбрану у којој је негирала извршење предметног кривичног дела, наводећи да јој ништа није познато у вези догађаја са [REDACTED] тврдећи да никада није била у месту Радић и да не зна где се то место налази, те да је критичном приликом била у Београду, као и да је нико није звао “капетан Рада”. Ово из разлога, што је оваква одбрана окривљене оповргнута исказима сведока [REDACTED] чији искази су детаљно анализирани од стране првостепеног суда, те правилно прихваћени у погледу битних чињеница јер су ови сведоци на уверљив начин описали не само присуство окривљене на месту где се одиграо инкриминисани догађај, већ и њено активно учешће у инкриминисаним радњама ближе описаним у изреци побијане пресуде које је окривљена Ранка Томић предузела на штету оштећене [REDACTED]

Искази сведока [REDACTED] у делу у којем су тврдили да је окривљена Ранка Томић критичном приликом била присутна у месту Радић када је доведена заробљена девојка и одведена у долину, а за коју је утврђено да се ради [REDACTED] потврђени су и исказом сведока [REDACTED] припаднице „Женске јединице Босански Петровац, у којем је објаснила да су заробљену женску особу у долину одвеле “капетан Рада” – Ранка, [REDACTED]

О присуству окривљене Ранке Томић критичном приликом у месту Радић, јула месеца 1992. године, изјашњавала се у својству осумњичене [REDACTED] пред Тужилаштвом БиХ дана 17.11.2010. године, а чији исказ је прочитан у овом кривичном поступку због немогућности да се обезбеди њено присуство због болести, а како се ради о исказу саоптужене, према којој је кривични поступак већ окончан правноснажном осуђујућом пресудом, то је првостепени суд, насупротив наводима жалбе браниоца окривљене, као што је напред речено, сходно одредби члана 406 став 1 тачка 5 ЗКП-а, био овлашћен да се упозна са садржином записника о исказу саоптужене Радмиле Бањац.

Дакле, исказ сведока [REDACTED] и исказ осумњичен [REDACTED] чине међусобно повезану и логичну целину и исти се међусобно допуњују са исказима напред наведених сведока, те упућују на несумњив закључак да је окривљена Ранка Томић била присутна у инкриминисаном периоду у месту Радић. Због тога су супротни жалбени наводи браниоца окривљене, којима се оспорава присуство окривљене у јулу месецу 1992. године у наведеном месту, уз понављање навода одбране окривљене да је у то време била у Београду, за овај суд неприхватљиви и као такви оцењени неоснованим.

С тим у вези, оцењујући одбрану окривљене Ранке Томић у делу у којем је навела да је након сахране пуковника [REDACTED] отишла у Београд 09. јула 1992. године, да је 10. јула 1992. године била у Војној академији, првостепени суд није искључио могућност да је окривљена у неком периоду током јула месеца 1992. године била у Београду, јер су се о томе изјашњавали сведоци [REDACTED] и [REDACTED]. Међутим, с обзиром да нико од испитаних сведока није могао да определи тачан дан боравка окривљене у Београду, то се, по оцени овог суда, жалбеним наводима браниоца окривљене којима се указује на исказе наведених сведока, не доводи у сумњу правилност закључка првостепеног суда о присуству окривљене Ранке Томић у инкриминисаном периоду, средином јула 1992. године у Радићу.

Што се тиче датума извршења предметног кривичног дела, првостепени суд је правилно закључио да није било могуће на поуздан начин утврдити тачан датум када се десио предметни догађај за који је окривљена Ранка Томић оглашена кривом, јер се сведоци нису са сигурношћу изјашњавали о датуму, што је логична последица протеча времена више од 20 година. Међутим, првостепени суд је ценећи исказе сведока [REDACTED] који су сагласно изјавили да су дана 10.07.1992. године кренули у извиђање терена када је том приликом и рањена оштећена Кармен Каменчић коју су тада и последњи пут видели, затим да поједини сведоци нису могли са сигурношћу да се сете тачног датума, али да знају да је било лето 1992. године, то је првостепени суд правилно поступио када је као време извршења предметног кривичног дела за које је окривљена Ранка Томић оглашена кривом прихватио наводе оптужног акта да се инкриминисани догађај десио средином јула 1992. године, јер то произлази из изведених доказа. С обзиром на природу кривичног дела и околности под којима је исто извршено, првостепени суд је, и по оцени овог суда, правилно закључио да у конкретном случају тачан дан извршења кривичног дела није од пресудног значаја.

Искази сведока

Жалбени наводи браниоца окривљеног којима се оспорава оцена исказа испитаних сведока, а пре свега оцена исказа сведока Боре Кубурић и сведока Веселка Ђукића тако што се указује на извесне разлике у погледу околност под којима се одиграо предметни догађај и радње које је окривљена Ранка Томић критичном приликом предузела, по оцени Апелационог суда у Београду, Одељења за ратне злочине без утицаја су на правилност утврђеног чињеничног стања. Ово стога, јер је првостепени суд оцењујући исказе као ових, тако и осталих испитаних сведока имао у виду да је предметно кривично дело учињено пре 26 година, да су сведоци по неколико

пута испитивани, те да је самим тим немогуће очекивати да о појединостима догађаја, хронологији, чињеницама које су претходиле предметном догађају, говоре на потпуно сагласан начин. С тим у вези, првостепени суд је правилно закључио да би управо у великој мери сагласни искази упућивали на чињеницу да су сведоци усаглашавали исказе за потребе поступка, односно да су припремани. Протек времена од догађаја логично доводи до немогућности да се на потпуно идентичан начин приликом испитивања сведока у различитим фазама поступка сведочи са истим детаљима, тим пре што су поједини сведоци прве исказе дали још 2007. године, те самим тим разумљиво је да су се могли заборавити или помешати неки детаљи самог догађаја, а што, према правилном закључку првостепеног суда, не значи да је услед тога нужно обеснажено њихово сведочење, односно да сведоци не говоре истину. С обзиром да су у овом кривичном поступку искази сведока једно од главних доказних средстава, то је првостепени суд у образложењу побијане пресуде оцењујући исказе испитаних сведока посебну пажњу посветио анализи њихових исказа, недозволивши да се, уколико се појави сумња у веродостојност и поузданост исказа сведока, то тумачи на штету окривљене.

Насупрот жалбеним наводима браниоца окривљене Ранке Томић, првостепени суд је правилно закључио да разлике у исказима сведока при описивању детаља догађаја и околности под којима се исти одиграо, посебно оних некарактеристичних да би се памтили дуги низ година, не могу да буду разлог за закључак да је целокупно сведочење одређеног сведока непоуздано или да је због закључка да је сведочење у односу на одређене околности и чињенице непоуздано, то сведочење непоуздано и у односу на све друге чињенице и околности. Из наведених разлога, првостепени суд је, и по оцени овог суда, исказе појединих сведока наведених у образложењу побијане пресуде прихватио, оценивши их као поуздане у погледу одређених околности и чињеница, иако се на његово сведочење о другим околностима и чињеницама није ослонио сматрајући да је исказ сведока у том делу непоуздан, а што је све детаљније образложено у побијаној пресуди.

Због тога је првостепени суд приликом оцене веродостојности и поузданости исказа сведока [REDACTED], највећу пажњу поклатио управо противречностима у деловима исказа сведока у којима су се изјашњавали о чињеницама које су предмет доказивања, дајући у образложењу побијане пресуде довољно јасне и аргументоване разлоге из којих је прихватио њихове исказе као и разлоге из којих у одређеном делу није прихватио како исказе поменутих сведока, тако и осталих испитаних сведока.

Тако је првостепени суд, оцењујући исказ сведока [REDACTED] дао јасне и логичне разлоге из којих је прихватио њен исказ дат на записнику пред Министарством унутрашњих послова Унско-Санског кантона Федерације Босне и Херцеговине, дана 11.06.2015. године у делу у којем је теретила окривљену Ранку Томић, налазећи да је искрен, јасан и уверљив. Ово стога, јер је сведок [REDACTED] на наведеном записнику детаљно описала радње које је окривљена Ранка Томић предузела на штету оштећене [REDACTED] али истовремено не оспоравајући ни своју улогу у извршењу радњи предметног кривичног дела и не покушавајући да умањи или искључи своје учешће у предметном догађају, а за које радње је осуђена напред наведеном правноснажном пресудом. Самим тим, правилан је закључак првостепеног

суда да сведок Бора Кубурић није имала разлога да неосновано терети окривљену Томић Ранку.

Жалбени наводи браниоца окривљене којим се оспорава исказ сведока Боре Кубурић са наведеног записника тако што се истиче да првостепени суд није могао засновати пресуду на таквом исказу јер се ради о недозвољеном доказу, оцењени су као неосновани, а из разлога наведених у претходном делу образложења.

Приликом оцене исказа сведока Боре Кубурић, датог на главном претресу 15.12.2017. године, путем видеоконференцијске везе у делу у којем је изменила првобитно дат исказ наводећи да окривљена Ранка Томић није присуствовала мучењу, као ни убиству оштећене ██████████ објаснивши да су истражне судије на записнику писале шта су хтеле, када је говорила о радњама које је предузела окривљена Ранка Томић према оштећеној ██████████, првостепени суд је правилно поступио када овако измењен исказ ██████████ није прихватио, налазећи да је неверљив и очигледно дат у намери да помогне окривљеној Ранки Томић у избегавању кривице. На овакав закључак упућују разлози којима сведок ██████████ оправдава одступање од исказа датог 11.06.2015. године, наводећи да су се судије договарале и писале шта су хтеле, које објашњење је, према правилном закључку првостепеног суда, крајње неверљиво, посебно када се има у виду њен ранији исказ у којем је детаљно описала присуство окривљене Ранке Томић, као и радње које је предузела према оштећеној ██████████ а чији исказ је правилно прихваћен од стране првостепеног суда јер је поткрепљен исказима сведока ██████████ који се о свим околностима предметног догађаја детаљно изјашњавао, као и исказом сведока ██████████

По оцени Апелационог суда у Београду, неосновано се жалбом браниоца окривљене оспорава оцена исказа сведока ██████████, јер је првостепени суд правилно поступио када је прихватио његов исказ јер је сведок на детаљан, упечатљив и доследан начин описао радње које је критичном приликом предузела окривљена Ранка Томић према оштећеној ██████████. Исказ овог сведока у погледу одлучних чињеница у сагласности је са исказима сведока ██████████ датог пред МУП-ом Унско-Санског кантона Федерације Босне и Херцеговине, дана 11.06.2015. године, а потврђен је и делом исказа сведока ██████████, наведеног на страни 46 побијане пресуде, у којем се изјашњавао о радњама које је критичном приликом окривљена Ранка Томић предузела према оштећеној ██████████, а у ком делу је исказ овог сведока прихваћен од стране првостепеног суда.

Поклањајући веру исказу сведока ██████████ првостепени суд је посебно ценио чињеницу да је сведок приликом суочења са окривљеном Ранком Томић, која је негирала само присуство као и учешће у инкриминисаном догађају, био знатно убедљивији у изношењу тврдње да је критичном приликом окривљену видео у Радићу, да су, како је навео, то управо њене црте и њен лик и да је предузела радње о којима се детаљно изјашњавао у свом исказу, а за које је и оглашена кривом. Након што је сведоку ██████████ показана фотографија на којој се налази окривљена Ранка Томић, сведок је изјавио да је иста управо тако изгледала у време када ју је видео.

Осим тога, и сведок [REDACTED] је приликом показивања фотографије Ранке Томић из инкриминисаног периода, категорично тврдио да је то “капетан Рада” и да је то жена о којој је причао, изјашњавајући се о критичном догађају, када је описивао радње коју је она предузела, те да је ту жену ословљавао са “капетан Рада”. Чињеница да сведок [REDACTED] у судници није препознао окривљену, рекавши да му је она позната као млађа, црна жена, и по оцени овог суда логична је последица протекла времена од 25 година. Самим тим, указивање у жалби браниоца окривљене на ову чињеницу без икаквог је значаја јер је током поступка несумњиво утврђено да је окривљена Ранка Томић у време, месту и на начин описан у изреци пресуде извршила кривично дело за које је оглашена кривом.

Оцењујући исказ сведока [REDACTED] дат пред Тужитељством БиХ 13.10.2010. године у делу у коме је навео да се не сећа која од њих (мислећи на окривљену Ранку Томић, [REDACTED] ударила лопатом по задњици оштећену [REDACTED] да капетан Рада није ту девојку ударила лопатом, али је радила друге ствари, као и исказ дат на главном претресу дана 08.09.2017. године у коме је навео најпре да је капетан Рада ударила лопатом оштећену, а потом да не зна тачно која од њих три је оштећену ударила, те је правилно закључио да је сведок протеклом времена од догађаја могао заборавити, односно помешати неке детаље самог догађаја, што не значи да је услед тога обеснажено његово сведочење.

Како је већ речено, Апелациони суд у Београду, Веће за ратне злочине, прихвата оцену исказа сведока [REDACTED] дату од стране првостепени суд, као и закључке засноване на тој оцени. И по мишљењу Апелационог суда у Београду заснованог на садржини исказа ових сведока изведених на записницима из првостепеног поступка и њиховој интерпретацији у првостепеној пресуди, ови се искази могу прихватити као веродостојни, с обзиром на њихову логичку структуру, структурисаност исказа, бројност и опширност детаља, уклопљеност и след догађаја у контексту и њихова међусобна повезаност.

Стога су жалбени наводи браниоца окривљене Ранке Томић, адвоката [REDACTED] којима се оспорава кредибилитет исказа сведока [REDACTED] за овај суд неприхватљиви и као такви оцењени неоснованим.

Идентитет оштећене [REDACTED]

Насупрот жалбеним наводима браниоца окривљене, првостепени суд је идентитет оштећене [REDACTED] правилно утврдио из сагласних исказа сведока [REDACTED], о чему су у образложењу побијане пресуде дати довољно јасни и аргументовани разлози које у свему као правилне прихвата и овај суд.

Наиме, сведок [REDACTED] навела је да је приликом испитивања, девојка која је била заробљена рекла да се зове Кармен и да је била рањена у ногу и имала превијено лево око, а чији исказ је у сагласности са исказима сведока који су се изјашњавали о идентитету оштећене, о чему су у образложењу побијане пресуде дати детаљнији разлози. Из исказа сведока [REDACTED] првостепени суд је утврдио да се радило о [REDACTED] да је заробљена девојка била припадница Армије БиХ, у

маскирној војничкој униформи, да се радило о млађој особи која је имала дугу косу, као и да је храмљама на једну ногу, а што је утврђено и из исказа сведока [REDACTED] који је такође навео да се заробљена девојка звала [REDACTED], при чему је сведок детаљно описао како је оштећена изгледала и коју униформу је носила, као и да је била рањена у једну ногу. Надаље је из исказа сведока [REDACTED] утврђено да је оштећена [REDACTED] дане када је мучена и убијена на себи имала златан ланчић са привеском у виду два слова "К" а што је утврђено из исказа сведока [REDACTED] који је категорично тврдио да је [REDACTED] носила ланчић око врата, који никада није скидала. О овом детаљу изјашњавао се и отац оштећене [REDACTED], сада покојни [REDACTED], у чији исказ је првостепени суд извршио увид на главном претресу.

Оцењујући исказ сведока [REDACTED] у погледу идентитета оштећене [REDACTED], првостепени суд је нашао да је сведок верно описао изглед оштећене, али да на показаној фотографији није успео да је идентификује, што је, и по оцени овог суда, резултат протеча дугог временског периода, како је то правилно закључио и првостепени суд.

Да се у конкретном случају управо ради оштећеној [REDACTED] потврђују и фотографије на којој се налази ова оштећена, за коју је сведок [REDACTED] навео да особа са фотографије има доста сличности са [REDACTED]. Сведок [REDACTED] да на фотографији препознаје оштећену [REDACTED] објаснивши да му нарочито одговарају црте лица и очи, док се за косу не сећа да ли је у то време била дужина као на фотографији, док је сведок [REDACTED] навео да особа која је на фотографији у свему личи на [REDACTED] која је убијена, а сведок [REDACTED] је навео да му особа на фотографији личи на девојку коју су одвели, а највише сличности види у јагодичним деловима лица, објаснивши да јој је коса била мало краћа него на фотографији.

Имајући у виду физичке карактеристике оштећене о којима су се изјашњавали наведени сведоци, које се поклапају са изгледом оштећене [REDACTED] те да је првостепени суд на основу исказа испитаних сведока и то, како сабораца [REDACTED] припадника Армије БиХ, тако и сведока који су били припадници супротстављене стране у оружаном сукобу, несумњиво утврдио да је заробљена девојка [REDACTED], коју је критичном приликом окривљена Ранка Томић, заједно са [REDACTED] мучила, нечовечно поступака и наносила велике патње и повреде телесног интегритета, а на начин описан у изреци побијане пресуде.

Чињеница да тело оштећене [REDACTED] није пронађено, код свега наведеног, без утицаја је на правилност утврђеног чињеничног стања у погледу идентитета оштећене. Стога су жалбени наводи браниоца окривљене којима се у овом делу побија првостепена пресуда оцењени као неосновани.

Закључак

Дакле, првостепени суд је свестраном анализом свих наведених доказа правилно утврдио да је окривљена Ранка Томић заједно са [REDACTED] које су правноснажно осуђене напред наведеном пресудом Кантоналног суда у Бихаћу и малолетним [REDACTED], према оштећеној [REDACTED] извршиле мучење,

нечовечно поступање, наношење великих патњи и повреда телесног интегритета, тако што је средином јула 1992. године, након што су припадници Војске Републике Српске на подручју места Радић, општина Босанска Крупа, заробили болничарку [REDACTED] која је претходно била рањена у ногу и главу, припадницу Кључко-санске чете при тадашњој Унско-санској оперативној групи, Петог корпуса Армије БиХ и предали је припадницима “женске јединице Босански Петровац” при Петровачкој бригади Војске Републике Српске, у којој је командир била окривљена Ранка Томић, коју су звали “капетан Рада”, а којој јединици су припадале и [REDACTED].

[REDACTED] после чега су припадници наведене јединице оштећену [REDACTED] одвеле у једну долину у близини школе у месту Радић, где је био окупљен већи број житеља тога места, након чега ју је окривљена Ранка Томић приморала да скине сву одећу са себе и потом да гола пузи по земљи, услед чега је оштећена задобила бројне повреде у виду раздеротине по телу, да би је потом приморала да сама себи ископа рупу – гробно место, притом јој стављајући гране црног трња међу ноге, да би јој у једном тренутку пришле [REDACTED] и тукле је лесковим штаповима по телу, све док се штапови не би сломили, а затим је оштећеној [REDACTED] ножем одсекла косу и ножем урезала знак крста целом дужином њених леђа, што је код оштећене изазвало обилно крварење, [REDACTED] је затим узела нож од [REDACTED] и оштећеној разрежала доњи део ува, што је код исте изазвало још обилније крварење, а окривљена Ранка Томић је затим оштећену [REDACTED] приморала да пева српске песме и да се клања, стављајући јој притом уз помоћ чизме главу у говеђу балегу и тукући је лопатом по задњици, након чега су окривљена Ранка Томић, [REDACTED] и оштећену одвеле у другу долину, 70 метара удаљену од наведене, где се у друштву са њима налазио тада млађи малолетник [REDACTED] рођен 1976. године, те су, када су сви заједно стигли, оштећеној наредили да поново себи копа рупу – гробно место, а како оштећена услед преживљеног мучења за то више није имала снаге, копање рупе је завршио малолетни [REDACTED] након чега је оштећеној наредио да легне на леђа у већ ископану рупу, што је она и учинила, да би јој потом [REDACTED] из ватреног оружја – аутоматске пушке у пределу груди и стомака испалио између пет и седам метака, услед чега је од задобијених повреда оштећена Кармен Каменчић на лицу места преминула.

За оваква чињенична утврђења из изреке првостепени суд је у образложењу побијане пресуде дао довољно јасне и аргументоване разлоге, које у свему као правилне прихвата и овај суд.

Наиме, првостепени суд је у образложењу побијане пресуде дао јасне и аргументоване разлоге у погледу закључка да је оштећена [REDACTED] у ситуацији када је прво рањена, а након тога заробљена, те мучена и када је према њој нечовечно поступано наношењем великих патњи и повредом телесног интегритета, имала статус ратног заробљеника, а не статус рањеника.

Статус ратног заробљеника

Ратни заробљеници су сви борци који падну под власт противне стране, а у власти противне стране је свака особа која је престала да учествује у непријатељствима, а то може бити због болести, лишења слободе или било којег другог разлога. У конкретном случају оштећена [REDACTED], као припадница санитета

Кључко – Санске чете, која је била у саставу Петог корпуса оружаних снага Армије БиХ, критичном приликом је престала да учествује у непријатељствима због рањавања и заробљавања од стране припадника Војске Републике Српске.

Имајући у виду да појам ратног заробљеника у себи садржи осим припадника оружаних снага који су положили оружје и особу која је престала да учествује у непријатељствима, између осталог и због рањавања, то је правилан закључак првостепеног суда да објекат кривично-правне заштите код кривичног дела ратни злочин против ратних заробљеника обухвата у себи и рањенике и болеснике, те у конкретном случају поступање окривљене Ранке Томић правилно квалификовано као кривично дело ратни злочин против ратних заробљеника, за које је и оглашена кривом. О свему овоме су у образложењу побијане пресуде дати детаљнији разлози, које као правилне прихвата и овај суд.

Постојање оружаног сукоба и веза са радњом извршења

Надаље, првостепени суд је правилно утврдио да је оштећена Кармен Каменчић била особа заштићена Женевском конвенцијом о поступању са ратним заробљеницима, као и да је лишена слободе као ратни заробљеник, те да је окривљена Ранка Томић предузимањем инкриминисаних радњи које су јој прецизираном оптужницом стављене на терет, поступала противно правилима међународног права и то члана 3 став 1 тачка 1 (под А и под Ц) Треће Женевске конвенције о поступању са ратним заробљеницима од 12.08.1949. године (ратификоване од стране Народне скупштине ФНРЈ 1950. године) и члана 4 став 2 тачка А Другог допунског протокола уз Женевске конвенције од 12.08.1949. године о заштити жртава међународних оружаних сукоба, а што је детаљније образложено на страни 52 побијане пресуде.

Дакле, првостепени суд је на основу изведених и ваљано оцењених доказа правилно утврдио да је оштећена [REDACTED] била припадника Армије БиХ, односно да је била припадница санитета Кључко – Санске чете, Унско-Санске оперативне групе која је била у саставу Петог корпуса ОС Армије БиХ, то јест оружаних снага са једне стране у сукобу која је пала под власт непријатеља, Војске Републике Српске, друге стране у сукобу, те да је оштећена Кармен Каменчић имала статус ратног заробљеника, чега је окривљена Ранка Томић била свесна, јер су сви сведоци о оштећеној говорили као о ратном заробљенику и исту су тако третирали, а пре свега о оваквом статусу оштећене [REDACTED] изјашњавали су се и припаднице женске јединице Босански Петровац, [REDACTED], као и [REDACTED]. Самим тим с обзиром на утврђено својство ратног заробљеника оштећена [REDACTED] је имала право на основне гаранције предвиђене одредбом члана 3 став 1 тачка А Треће Женевске конвенције о поступању са ратним заробљеницима.

Надаље је првостепени суд правилно утврдио да у конкретном случају постоји веза између кривично-правних радњи које су окривљеној Ранки Томић стављене на терет и оружаним сукобом који се одвијао на подручју тадашње Босне и Херцеговине и на територији где се одиграо предметни инкриминисани догађај, те је првостепени суд правилно утврдио постојање те повезаности, те да се критични догађај одиграо за време оружаног сукоба између Армије БиХ са једне стране и Војске Републике Српске

са друге стране, да је окривљена Ранка Томић била командир “Женске јединице Босански Петровац” при петровачкој бригади Војске Републике Српске, да је учествовала у сукобу на српској страни и да је оштећена [REDACTED], као припадница Кључко – Санске чете при тадашњој Унско-Санској оперативној групи, припадала супротној страни као ратни заробљеник.

Извршење кривичног дела ратни злочин против ратних заробљеника из члана 144 КЗ СРЈ,

Дакле, на правилно и потпуно утврђено чињенично стање, првостепени суд је правилно применио кривични закон када је нашао да се у радњама окривљене Ранке Томић стичу сва битна обележја кривичног дела ратни злочин против ратних заробљеника из члана 144 КЗСРЈ, те да радње које је окривљена критичном приликом предузела према оштећеној [REDACTED] представљају нечовечно поступање, мучење и наношење великих патњи и повреде телесног интегритета. Наиме, нечовечно поступање је намерно дело или пропуст којим се наноси тешка душевна или телесна патња, односно озледа или које представља озбиљан насртај на људско достојанство. У конкретном случају радње нечовечног поступања огледају се у томе што је оштећена Кармен Каменчић од стране окривљене била приморана да скине сву одећу са себе пред присутним људима, а потом гола пузи по земљи, услед чега је задобила бројне повреде у виду раздеротина по телу, те је била приморана да пева српске песме, да се клања, при чему јој је окривљена Ранка Томић стављала уз помоћ чизме главу у говећу балегу. Поступањем на описани начин окривљена Ранка Томић је према правилном закључку првостепеног суда била свесна да је оштећена као заробљеник, а при том и рањена, млада девојка била изложена тешкој душевној патњи, те да наведене радње за које је окривљена оглашена кривом представљају озбиљан насртај на људско достојанство и имају карактер нечовечног поступања.

Осим тога, првостепени суд је правилно утврдио да је окривљена Ранка Томић повређивала телесни интегритет оштећене [REDACTED] тако што ју је голу тукла лопатом по задњици, а која радња садржи све елементе кршења норми Међународног хуманитарног права које дефинишу повреду телесног интегритета као напад на физички интегритет жртве уз наношење тешких телесних патњи и болова, без обзира на врсту и степен наношења телесне повреде.

Овакво поступање у себи садржи и знатне елементе повреде личног достојанства које према објективном критеријуму представља још и тешко понижење и деградацију оштећене [REDACTED]

Радње мучења које је окривљена Ранка Томић предузела према оштећеној, према правилном закључку првостепеног суда, огледају се у томе што је окривљена приморала оштећену да себи копа рупу – гробно место, у ситуацији када је оштећена била претходно рањена, стављајући јој грање трња међу ноге, а након тога је са [REDACTED] одвела у другу долину и оштећеној наредила да поново себи копа рупу – гробно место, на који начин је стварала неизвесност и озбиљан страх код оштећене за свој живот у тренуцима њене потпуне беспомоћности и немогућности да се на било који начин заштити од оваквог понашања.

Поступајући на овакав начин, првостепени суд је правилно закључио да су се у радњама окривљене остварила обележја психичког мучења, као кршења норми Међународног хуманитарног права које се у конкретном случају огледају као наношењем психичких патњи код оштећене, при чему се ради о намерном чињењу, односно радњи која је смишљена и којом се наноси тешка душевна патња оштећеној.

Оцењујући психички однос окривљене према извршеном кривичном делу, другостепени суд је правилно закључио да је окривљена била свесна свог дела, да је хтела његово извршење, односно да према оштећеној [REDACTED] као ратном заробљенику нечовечно поступа и наноси велике патње и повреде телесног интегритета, те да је кривично дело извршила са директним умишљајем, при чему окривљена не мора бити свесна да својим поступцима крши међународно право, с обзиром да повреда међународног права представља објективни услов за постојање инкриминације предметног кривичног дела.

Одлука о кривичној санкцији

Испитујући првостепену пресуду у делу одлуке о кривичној санкцији, а по жалби браниоца окривљене Бранке Томић, адвоката [REDACTED], Апелациони суд у Београду, Одељење за ратне злочине је нашао да је жалба основана.

Наиме, првостепени суд је приликом одмеравања казне од олакшавајућих околности на страни окривљене ценио њену ранију неосуђиваност, док је од отежавајућих околности ценио тежину извршеног кривичног дела, те је исто извршено над потпуно беспомоћном рањеном младом девојком од непуних 18 година, при чему је имао у виду да је окривљена критичном приликом била и командир “женске јединице босански Петровац”, да је била свесна свог положаја и моћи у односу на оштећену Кармен Каменчић коју је била дужна да штити, због чега је била и носилац већег степена одговорности, те је осудио на казну затвора у трајању од 5 година.

Међутим, по оцени Апелационог суда у Београду, Одељења за ратне злочине основано се жалбом бранилаца окривљеног побија првостепена пресуда због одлуке о кривичној санкцији, имајући у виду да је првостепени суд приликом одмеравања казне пропустио да цени протек времена од извршења кривичног дела, односно да је од тада па до доношења побијане пресуде протекло нешто више од 26 година, која околност уз чињеницу да окривљена раније није осуђивана, те с обзиром и на старосну доб окривљене која је рођена 1957. године, у конкретном случају оправдавају одмеравање казне у краћем трајању у односу на казну на коју је првостепеном пресудом осуђена.

При томе је Апелациони суд водио рачуна о свим олакшавајућим околностима, па је нашао да су испуњени услови за примену института ублажавања казне из члана 42 КЗ СРЈ, налазећи да постоје особите олакшавајуће околности које указују да се и са ублаженом казном може постићи сврха кажњавања, па је казну одмерио испод законом предвиђеног минимума од 5 година и окривљену осудио у смислу одредбе члана 43 КЗ СРЈ на казну затвора у трајању од 3 године.

Особите олакшавајуће околности Апелациони суд проналази у досадашњој неосуђиваности окривљене, дакле, чињеници да ни пре ни после извршења овог кривичног дела није долазила у сукоб са законом, као и њеној животној доби, а постојеће отежавајуће околности нису таквог значаја да у конкретном случају имају доминантнији значај на одлуку Апелационог суда.

Овај суд сматра да се и са овако одмереном казном може постићи сврха изрицања кривичних санкција из члана 5 став 2 КЗ СРЈ, као и сврха кажњавања из члана 33 КЗ СРЈ. Више је него јасно да специјална превенција предвиђена чланом 33 КЗ СРЈ – спречавање учиниоца да чини кривична дела и његово преваспитавање, у случају окривљене Ранке Томић нема посебан значај. У овом случају изостаје потреба за спречавањем окривљене да врши кривична дела, јер друга кривична дела ни до сада није вршила, а није реално да ће се поново створити околности у којима је могуће вршење ратних злочина. Осим тога, суд није уочио ни потребу за преваспитавањем окривљене, јер је она и до сада била социјално интегрисана, неупадљива и оставља утисак позитивног члана друштва.

Изречена казна затвора више је усмерена на друге и васпитни утицај на њих да не чине кривична дела, а понајвише на јачање морала и утицај на развијање друштвене одговорности и дисциплине грађана.

Наиме, овом казном суд реагује на учињени злочин и учиниоца и због тога је окривљеној и одмерио заслужену казну. Оваква казна представља и јасан став државе и друштва да је правично казнити учиниоца ратних злочина, јер је осећај праведности кључни елемент правног поретка једне државе.

Имајући у виду све наведено, Апелациони суд у Београду, Одељење за ратне злочине је усвајањем жалбе браниоца окривљене преиначио првостепену пресуду у делу одлуке о кривичној санкцији тако што је осудио на казну затвора у трајању од 3 године.

По оцени овога суда, казна затвора у наведеном трајању сразмерна је тежини извршеног кривичног дела и степену кривице окривљене и иста је нужна, али и довољна за постизање сврхе кажњавања из члана 33 КЗ СРЈ.

Сходно наведеном, а на основу одредбе члана 459 став 1 и 457 ЗКП Апелациони суд у Београду, Одељење за ратне злочине одлучио је као у изреци пресуде

**Записничар-саветник,
Мирјана Јанковић-Недић, с.р.**

**Председник већа-судија,
Синиша Важић, с.р.**

